

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 25/2013

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Olav Stake

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 19. november 2013

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes delvis.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, født ██████████, heretter kalt skadelidte, deltok i FN-tjeneste i ██████████ fra ██████████ til ██████████ som vognfører i stabskompaniet i ██████████, ██████████. Motivasjon for tjenestegjøringen var et ønske om å komme vekk fra problemene hjemme, samt behovet for mer struktur i livet sitt. Tjenesten inneholdt ifølge skadelidte skvettenhet og mye skyting. Eget våpen ble aldri avfyrt eller brukt til å true med, men skadelidte forteller at han opplevde å bli siktet på ved passering av kontrollposter.

Skadelidte hadde under oppveksten tilpasningsproblemer. Han beskrives som vill og uregjerlig, stakk av hjemmefra fra fem års alderen og skulket tidlig skolen. I ti års alderen ble han sendt på guttehjem og han reagerte med resignasjon og skyldfølelse. Han forsøkte flere ganger å rømme. I 1967 fikk skadelidte plass ved et ungdomspsykiatrisk behandlingshjem. Han trivdes ikke og rømte etter to år. De neste tre årene var skadelidte uten fast bopel og påtok seg ulike småjobber samtidig som han drakk en del. Skadelidte fungerte tilfredsstillende under avtjening av førstegangstjeneste i 1972 og fikk en god tjenesteuttalelse. Skadelidte hadde samboer fra 1974-1980 og sammen fikk de to barn. I ██████████ flyttet han fra ██████████ til ██████████ hvor han etablerte han et nytt forhold. Her jobbet han bl.a. som lastebilsjåfør og bussjåfør. Skadelidte hadde samlivsbrudd i 1985 og hadde etter dette et økende alkoholforbruk.

Etter hjemkomst fra ██████████ i ██████████ hadde skadelidte ingen stabile arbeidsforhold, og skal ha hatt et betydelig alkoholproblem, panikkangst og fobi mot bilkjøring. I løpet av en fireårs periode hadde skadelidte tre jobber med varighet fra fem til elleve måneder. Han var også arbeidsledig i perioder. Han ble sykemeldt fra november 1995, og søkte om uførepensjon første gang i november 1996. Uførepensjon ble innvilget fra juni 1997. Skadelidte er innvilget uførepensjon med yrkesskadefordeler.

Skadelidte anla i 2006 søksmål mot Staten ved Forsvarsdepartementet med krav om erstatning på ulovfestet objektivt grunnlag. Det var forut for saksanlegget blitt utarbeidet en spesialisterklæring fra psykiater Herlofsen i forbindelse med skadelidtes trygdesak. Herlofsen konkluderte med at skadelidtes plager i hovedsak skyldtes tjenesten, men at det også forelå en inngangsinvaliditet. Det ble i forbindelse med rettssaken oppnevnt to psykiatrisk sakkyndige, psykiater Weisæth og psykiater Heir. De avga spesialisterklæring i henhold til mandat, hvor de konkluderte med at det ikke er sannsynlig at skadelidte har en PTSD og at det er de dokumenterte ikke-tjenesterelaterte alvorlige risikofaktorer som mest sannsynlig er årsak til hans psykiske lidelse. Rettssaken endte med forlik, hvorefter skadelidte trakk sitt krav. I forbindelse med skadelidtes søknad om 35 G og klage på avslag, er det ikke innhentet en særskilt spesialisterklæring.

Statens pensjonskasse (SPK) avslo den 19. mars 2013 skadelidtes krav om erstatning etter kompensasjonsordningen. Vedtaket ble påklaget 10. april 2013. Skadelidte møtte for nemnda den 19. november 2013 med sin advokat og gjorde rede for sitt syn på saken. Prinsipalt ble det anført at anført at det må innhentes en ny spesialisterklæring. Subsidiært ble det anført at SPKs vedtak må omgjøres og at skadelidte innvilges kompensasjon etter nemndas skjønn basert på de foreliggende erklæringer og ut fra en lempelighetsvurdering.

2. Klagenemndas vurdering

Etter kompensasjonsforskriften § 3 er vilkår for kompensasjon at kravshaver er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon. Etter samme paragraf, 2.ledd, 2. punktum, fremgår at det blant annet må *"fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet"*.

Skadelidte har anført at det må innhentes en ny spesialisterklæring i samsvar med mandatet, mens SPK har lagt til grunn at erklæringen fra psykiaterne Weisæth og Heir er tilstrekkelig til å treffe vedtak i saken.

Det foreligger to sakkyndige erklæringer i saken.

Psykiater Pål Herlofsen konkluderte i sin erklæring med at skadelidte har PTSD og at «en betydelig del» av hans psykiske plager «skyldes oppholdet i [REDACTED]». Herlofsen bygger i stor utstrekning på skadelidtes egne angivelser av hendelser så vel under tjeneste som forut for og etter. Erklæringen er utarbeidet etter et forenklet mandat som ikke er angitt i erklæringen. Etter nemndas syn er erklæringen ikke utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.

Psykiaterne Weisæth og Heir har avgitt spesialisterklæring i henhold til et omfattende mandat. De sakkyndige har foretatt omfattende drøftelser, og konklusjonene er basert på en helhetsvurdering av medisinske journaler, herunder tidligere anamneser, skadelidtes muntlige angivelser og spesialistenes undersøkelser og intervjuer, i tillegg til en analyse av Herlofsens drøftelser og konklusjoner. Weisæth og Heir konkluderer med at skadelidte ikke har en psykisk belastningslidelse, men en blandet personlighetsforstyrrelse utviklet tidlig i livet, mange år før [REDACTED]-tjenesten. De øvrige psykiatriske diagnosene antas med stor sannsynlighet å være svært nært forbundet med hoveddiagnosen. Spesialistene finner ingen holdepunkter for årsakssammenheng mellom lidelsene og utenlandstjenesten.

Etter nemnda syn samsvarer spesialisterklæringen med mandat fra Forsvarsdepartementet. Det er derfor ikke grunnlag for innhenting av ny spesialisterklæring. Skadelidtes prinsipale anførsel tas ikke til følge.

Skadelidte har subsidiært anført at det med bakgrunn i de foreliggende dokumenter og ut fra Forsvarsdepartementets tolkningsnotat som angir en lempeligere bevisvurdering, er grunnlag for å tilkjenne skadelidte kompensasjon inntil 35G.

Skadelidte har en omfattende og veldokumentert historikk forut for tjeneste som etter de sakkyndiges syn ikke har blitt forverret som følge av tjenesten. Skadelidtes livsmønster synes i stor utstrekning å ha vært kontinuerlig, og det foreligger ikke holdepunkter for å konkludere med at tjenesten endret eller forverret skadelidtes sykdomsbilde i vesentlig grad. Skadelidte hadde et uttalt alkoholforbruk både forut for og etter tjenesten. Hans livsmønster med mye flytting og bytte av arbeid, har vedvart også etter tjenestegjøringen. Det er således ingen holdepunkter for at tjenestegjøringen har medført en forverret situasjon for skadelidte. Det foreligger en lang rekke dokumenterte ikke-tjenesterelaterte alvorlige risikofaktorer som mest sannsynlig er årsaken til skadelidtes psykiske lidelse. De sakkyndige har konkludert med at det ikke er påvist noen årsakssammenheng mellom tjeneste og psykiske lidelse.

Kravene for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere under kompensasjonsordningen. Etter Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, ”*skal beviskravet praktiseres lempeligere enn et krav under de alminnelige erstatningsmessige grunnlag*”. Etter nemndas syn forutsetter anvendelse av lempelighet at en psykisk lidelse kan forklares med at tjenesten er årsak, mens andre årsaker fremstår som mer sannsynlige. I en slik situasjon, hvor skadelidte ikke har oppfylt sin bevisbyrde, vil anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering likevel kunne føre til hel eller delvis kompensasjon. I situasjoner der andre årsaker fremstår som grunnen til at skadelidte har en lidelse, eller den overveiende mest sannsynlige årsaken til lidelsen, vil derimot en lempeligere bevisvurdering ikke kunne føre til at skadelidte likevel får kompensasjon. Således vil skadelidte etter en lempelighetsvurdering kunne nå frem med krav om kompensasjon der tjenesten er tilnærmet like sannsynlig som en annen årsak, men ikke der tjenesten er en vesentlig mindre sannsynlig årsak.

Nemnda finner etter dette at skadelidtes krav om kompensasjon ikke kan føre frem, i det det ikke er sannsynliggjort at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon.

I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelig og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klagebehandlingen. Advokat Stake har fremlagt et salærkrav som fordeler seg på 9 timer forberedelse samt 4,5 timer for reise og fremmøte, totalt 13,5 timer. Nemnda finner kravet rimelig og nødvendig.

Det er videre fremsatt krav om dekning av reiseutgifter med kr 600,- med tillegg av mva. Kravet dekkes sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Utgifter til juridisk bistand i anledning saken dekkes etter til sammen 13,5 timer, beregnet til kr. 30 375 inkl. mva. I tillegg kommer dekning av reiseutgifter med kr. 600,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 17. desember 2013

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder